
Heinz Kremers

De nieuwe benadering, die uitging van de realiteit in de staat Israël, werd uiteen gezet door een aan de Rheinische Kirche verbonden theoloog: de nieuw-testamenticus Heinz Kremers (1926-1988). Het christendom hoefde Jezus niet aan de joden te verkondigen. Allereerst omdat het daartoe het morele recht verspeeld had, precies zoals Israël zei. Maar ook omdat de joden Jezus niet op dezelfde manier nodig hadden als bij de 'volken' het geval was. Zij bezaten de Thora. Christenen kwamen uit de 'volken'. Ze hadden hun geloof ontvangen van Israël, en misten het recht om de rollen om te draaien. Zelfs een wederzijds getuigend gesprek, zoals bepleit door Grolle, ging Kremers te ver. De christenen waren in Israël om hun solidariteit te betuigen. Uitsluitend in deze zin mochten ze hun persoonlijke opvattingen communiceren:

Nur wenn uns jemand nach unserem Glauben fragt, werden wir bescheiden und klar antworten. Dieses unser persönliches Bekenntnis wird jedoch nie zu einer ausführlichen Predigt oder Belehrung werden, welche den Rahmen eines Gespräches sprengen, dazu verpflichtet wir uns.⁵²

Wat de joodse christenen betrof was Kremers eveneens duidelijk: deze mensen hoorden bij hun volk en niet in een kerk of sekte daarbuiten. Dit standpunt stond op gespannen voet met zowel Da Costa als Grolle. Weliswaar voegde Kremers eraan toe te bidden 'dass die Zeit komme, in der das jüdische Volk erkennt, dass Gott Jesus von Nazareth auch zu seinem Heil, zum Heil Israels, gesandt hat', maar dit impliceerde geen bekering. Waar Kremers om bad, was dat de joden ooit zouden ervaren dat het geloof in Jezus de volken tot betere mensen maakte, geïnspireerd door de God van Israël zelf.

Joods protest

Israël en de Kerk had alles te maken met de afwijzing van gesprek door de joodse gemeenschap in Nederland, zolang de kerk zich niet duidelijk van zending distantieerde – en dus ook van voor zichzelf propaganda makende joods-christelijke groepen als de vereniging Hadderech. Het in Amsterdam verschijnende *Parool*, een voormalige verzetskrant, meldde dat opperrabbijn A. Schuster de minister van religieuze zaken Wahrhaftig⁵³ gewaarschuwd had tegen vanuit Nederland in diens land opererende bekeerlingen en zendelingen.⁵⁴ Zerah Wahrhaftig was in 1906 in Polen geboren, en in 1947 uit Amerika naar Israël geëmigreerd. Sinds 1948 had hij zitting in de Knesset voor de Nationaal-Religieuze Partij. Daar maakte hij zich sterk voor huwelijkswetgeving conform de eisen

⁵² 'Sinn und Aufgabe von Nes Ammim', in: archief Nes Ammim Nederland, Amersfoort (ANAN).

⁵³ Zerah Wahrhaftig (Zerah Warhaftig) zou zijn ministerschap neerleggen onder het premierschap van Golda Meir, omdat hij de criteria voor de erkenning als jood strikt religieus en conform de opvattingen van het opperrabbinaat opvatte. Hij werd gerekend tot de religieuze zionisten (cf. Colin Shindler, *A history of modern Israel*, Cambridge 2008, 89).

⁵⁴ 'Verzet tegen Nes Ammim. Deining in Israël om nederzetting. Vrees voor streven naar bekering van joden', in: *Het Parool* 8 maart 1963.